

УДК 378:373.2.016:0/9]-047.22

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ ДО ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ МЕТОДИК ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Березовська Людмила, доктор педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

ORCID: 0000-0002-3032-7261

E-mail: lydunya@gmail.com.

У статті висвітлено теоретичні засади підготовки студентів магістратури спеціальності 012 «Дошкільна освіта» до викладання фахових методик; розглянуто законодавчі та нормативні документи щодо особливостей підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Метою статті є висвітлення змістового компонента підготовки студентів магістратури до викладацької діяльності в галузі дошкільної освіти, зокрема фахових методик. Акцентовано, що від системи підготовки майбутніх викладачів у галузі дошкільної освіти залежить якість професійної діяльності всіх категорій фахівців, які працюють у системі дошкільної освіти.

Ключові слова: професійна компетентність; методична компетентність; сучасні інформаційні технології; студенти магістратури; викладацька діяльність; фахові методики; робоча програма; дошкільна освіта.

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF PREPARATION OF MASTER'S STUDENTS FOR TEACHING PROFESSIONAL METHODS OF PRESCHOOL EDUCATION

Berezovska Liudmyla, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Preschool Education, The State Institution "South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky".

ORCID: 0000-0002-3032-7261

E-mail: lydunya@gmail.com.

The article highlights the theoretical principles of training master's students majoring in 012 "Preschool Education" on teaching professional methods; legislative and normative documents on the peculiarities of training specialists in higher education institutions are considered. The purpose of the article is to characterize the content component of the preparation of master's students for teaching in the field of preschool education, in particular professional methods. It is emphasized that the quality of professional activity of all categories of specialists working in the system of preschool education depends on the system of training future teachers in the field of preschool education. The study provides a thorough analysis of the initial discipline "Technologies for teaching professional methods of preschool education". The working program of the discipline is analysed and the list of topics of lectures is given. The article reveals the content, methods, technologies and forms of work with master's students at lectures, seminars and practical classes. The concept of "professional competence", "methodological competence" is defined. In the course of the research, some difficulties encountered by master's students during the performance of practical tasks are presented; means of increase of

methodical competence and levels of its formation at students are defined. It is noted that the effectiveness of training future teachers of preschool education depends on a number of factors, including the use of innovative forms of the educational process, the introduction of modern training technologies, educational programs, research, improvement of practical skills by modelling professional situations, self-education and self-development student. Teaching the discipline "Technologies of teaching professional methods of preschool education" is aimed at forming the readiness of graduate students to teach in higher education.

Keywords: *professional competence; methodical competence; master's students; modern information technologies; teaching activity; professional methods; work program; preschool education.*

Актуальним питанням в умовах модернізації та реформування системи вищої освіти України є підготовка компетентних фахівців, здатних забезпечувати професійну діяльність в умовах інноваційного розвитку суспільства. У законодавчих та нормативних документах щодо розвитку вищої освіти України (Закон України «Про освіту» (2017 р.), Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.), Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (2020 р.), Професійний стандарт за професією «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021 р.)) наголошується на необхідності підвищення якості підготовки педагогічних працівників, формуванні у них ключових компетентностей, необхідних для виконання професійних ролей. Зокрема, у Законі України «Про вищу освіту» [11] зазначено, що на другому (магістерському) рівні вищої освіти здобувач повинен набути навичок розв'язання завдань «дослідницького та інноваційного характеру в певній галузі професійної діяльності». Необхідність підготовки студентів магістратури спеціальності 012 «Дошкільна освіта» зумовлена модернізацією системи вищої освіти, забезпеченням її висококваліфікованими науково-педагогічними кадрами, оскільки від кваліфікації викладача дошкільної педагогіки, психології та фахових методик залежить успіх професійної діяльності всіх педагогічних працівників, які здійснюють підготовку здобувачів за напрямом 012 «Дошкільна освіта». Отже, сучасний стан підготовки майбутніх магістрів дошкільної галузі потребує впровадження нових інноваційних форм, сучасних методик, освітніх програм, інтегрованих навчальних курсів, що сприятимуть формуванню професійно-ціннісних орієнтацій майбутнього викладача на рівні постійно зростаючих суспільних вимог до підготовки компетентних фахівців.

Проблема модернізації та реформування системи вищої освіти, пошук ефективних шляхів її удосконалення висвітлено в низці досліджень учених (І. Бех, В. Кремень, В. Левківський, С. Сисоєва та ін.); підготовка студентів-магістрантів до викладацької діяльності розкрита в роботах І. Богданової, А. Богуш, Е. Карпової, Н. Лисенко, Н. Ничкало та інших. Науковці одноставні у тому, що сучасна система освіти вирізняється динамічністю, інноваційністю форм і методів навчання студентів магістратури, потребує оновлення та включення в освітньо-професійні програми сучасних дисциплін, покликаних забезпечити професійну мобільність, гнучкі, «soft skills» навички, інноваційно-комунікаційну компетентність, уміння вирішувати складні професійні завдання.

Мета статті – висвітлення змістового компонента підготовки студентів магістратури до викладання фахових методик у галузі дошкільної освіти.

Стрімкий розвиток людської цивілізації, глобалізаційні процеси в суспільстві, його інформатизація підвищують вимоги до професійної, зокрема методичної, компетентності фахівців, майбутніх викладачів у системі дошкільної освіти. Студенти

магістратури спеціальності 012 «Дошкільна освіта» повинні опанувати науковий стиль критичного мислення, а також такі його властивості, як системність, цілісність, логічність, аналітичність; бути готовими до проєктно-інноваційної діяльності; вибудовувати нові концепції, траєкторію професійного розвитку; організувати й проводити на високому науково-методичному рівні наукові дослідження. Крім того, підготовка майбутнього викладача має здійснюватись із використанням сучасних інноваційних технологій та методик як українських, так і найкращих світових практик. Магістрант-випускник повинен уміти гідно презентувати себе, бути конкурентноздатним, розуміти, що тільки професіоналізм та ерудованість допоможуть самореалізуватись у професії та досягти ефективних результатів.

У Законі України «Про вищу освіту» зазначено, що магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується ЗВО у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Він передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування задач дослідницького, інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності [11]. Нормативні вимоги до фахової підготовки студентів за другим (магістерським) рівнем дошкільної освіти обґрунтовано у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [12], Стандарті вищої освіти зі спеціальності 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» для другого (магістерського) рівня вищої освіти [14]. Стандартом вищої освіти [14] визначено перелік обов'язкових компетентностей випускника другого (магістерського) рівня вищої освіти, серед яких: інтегральні, загальні та спеціальні (фахові, предметні) компетентності. Відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) 012 «Дошкільна освіта» другого (магістерського) рівня вищої освіти інтегральною компетентністю передбачено формування вмінь компетентно вирішувати складні завдання й проблемні ситуації в організації та моніторингу освітнього процесу фахівців із дошкільної освіти, проводити дослідження, здійснювати інноваційну діяльність. Серед загальних компетентностей наявні універсальні компетентності, що не залежать від предметної галузі, але є важливими для здійснення професійної діяльності, як-от: здатність генерувати нові ідеї; самостійно ухвалювати рішення, проводити дослідницьку діяльність, працювати у команді тощо. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності передбачають уміння організувати освітній процес у ЗВО та ЗДО із використанням сучасних інноваційних технологій; здійснювати організаційно-методичний супровід викладання професійно спрямованих навчальних дисциплін; розробляти та впроваджувати у практичну діяльність наукові розробки, спрямовані на підвищення якості освітнього процесу; ухвалювати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; дотримуватися етичних норм та правил, керуватися загальнолюдськими цінностями. Зазначені компетентності формуються у процесі освітньої діяльності та є свідченням набутих професійних знань і сформованих практичних умінь. Крім переліку необхідних компетентностей, Стандартом передбачено «результати навчання», які тлумачаться як знання, уміння, навички, способи мислення, що можна оцінити, виміряти, продемонструвати після завершення освітньої програми або вивчення окремих освітніх компонентів [14]. Результати навчання мають вищу вагу, аніж компетентності, оскільки

передбачають формування бажаних освітніх результатів (знань, умінь, практичних навичок). Результати навчання та компетентності необхідні для присвоєння професійних кваліфікацій.

Навчаючись у магістратурі, майбутній викладач у галузі дошкільної освіти повинен опанувати системні професійні знання основних, базових дисциплін та фахових методик, а також мати ґрунтовні знання з педагогіки вищої школи, психології, філософії, методології наукових досліджень, опанувати педагогічну майстерність, професійний етикет, культуру фахового мовлення. У професійному стандарті груп професій «Викладачі закладів вищої освіти» [13] зазначено, що основною метою професійної діяльності викладача є формування громадянських, професійних і світоглядних компетентностей, морально-етичних цінностей. Отже, зауважимо, що в сучасному динамічному суспільстві неможливо раз і назавжди сформувати необхідні професійні компетенції, що зумовлює необхідність підвищення кваліфікації та самоосвіту протягом життя. Особливої актуальності, на думку І. Руснака, набуває питання створення якісно нової системи підготовки студентів магістратури, що здатна сформувати у майбутніх викладачів уміння інтегрувати спеціальні, психолого-педагогічні, методичні й дидактичні знання в нестандартних професійних ситуаціях, використовувати здобутий досвід для здійснення інноваційної діяльності [16].

Розглядаючи особливості підготовки студентів магістратури до викладання навчальних дисциплін у ЗВО, Н. Мирончук зауважує, що, крім формування загальних компетентностей, які передбачені ОПП, у майбутніх викладачів вищої школи необхідно формувати самоорганізаційні навички, зокрема вміння критично мислити, адаптуватися до нових суспільних змін та викликів, використовувати особистісно-професійний та життєвий досвід у процесі вирішення виробничих питань, здатність до рефлексії, самооцінки результатів діяльності [8].

Таким чином, навчаючись у магістратурі, майбутній викладач у галузі дошкільної освіти повинен опанувати методіку викладання у вищій школі, знати педагогічні закони, закономірності, методологічні принципи організації освітнього процесу в ЗВО. Одним із завдань магістерської підготовки є формування у майбутніх викладачів методичної компетентності, яку розглядаємо як складник професійної компетентності.

Проблему методичної компетентності студентів у ЗВО досліджували І. Акуленко, А. Богуш, Т. Вакалюк, І. Войтович, С. Гончаренко, В. Заболотний, Н. Мирончук, Н. Павлова, О. Семенов та ін.

Задля розкриття феномена «методична компетентність», схарактеризуємо зміст понять «методика» та «компетентність».

У словникових джерелах поняття «методика» тлумачиться як: «сукупність взаємопов'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи; документ, який описує послідовність методів, правил і засобів виконання роботи; вчення про методи викладання певної науки, предмета» [4, с. 629].

С. Гончаренко зазначений феномен розглядає як галузь педагогічної науки, що досліджує зміст навчального предмета й характер освітнього процесу, який сприяє засвоєнню тими, хто навчається, необхідного рівня знань, умінь та навичок розвитку мислення, формуванню світоглядних орієнтацій. Завданням методики є дослідження змісту навчання, процесу викладання й процесу навчання [5, с. 9].

Академік А. Богуш розуміє феномен «методика» як прикладну підсистему педагогіки, що відповідає на питання: «Як досягти певного результату в практичній діяльності, орієнтуючись на наявну систему цінностей?»; як систему взаємопов'язаних способів, методів, форм і прийомів доцільного використання певної роботи і вчення про цю систему [2, с. 11]. Методична робота майбутніх магістрів, на думку вченої, є важливим сегментом їхньої професійної діяльності.

Таким чином, головним завданням методики є підготовка студента до виконання професійної діяльності, у нашому випадку, навчання технологій викладання фахових методик дошкільної освіти.

Поняття «компетентність» трактується вченими як: «інтегрована здатність особистості, набута в процесі навчання; необхідний комплекс знань, навичок та досвіду, що дозволяють ефективно здійснювати діяльність або певну функцію» [10, с. 76]; комплексна характеристика, що містить знання, уміння, навички, процес, що зумовлює появу вмінь, дій; взаємозв'язок між знаннями та ситуацією вирішення проблеми [3, с. 76].

Професійна компетентність розуміється вченими як: «готовність і здатність фахівця приймати ефективні рішення у професійній діяльності» [18, с. 5]; «вид компетентності, що характеризує особистість у контексті виконання нею професійних обов'язків» [1, с. 99]; «ключова характеристика особистості фахівця, який має бути готовим до виконання професійної діяльності для ефективного (компетентного) виконання власних професійних завдань» [9, с. 79].

Узагальнивши погляди науковців, професійну компетентність викладача фахових методик дошкільної освіти розуміємо як єдність теоретичної і практичної готовності, що містить сукупність необхідних для здійснення викладацької діяльності компетенцій: інтелектуальних (загальна ерудованість, обізнаність, професійна спрямованість), особистісно-індивідуальних (саморозвиток, самовдосконалення, самоорганізація, толерантність тощо), комунікативних (уміння спілкуватися, пояснювати матеріал, взаємодіяти в колективі), методичних (уміння, навички, здатність оперувати сучасними методиками та технологіями).

Методичну компетентність викладача вчені (Ольга Жорнова, Олена Жорнова) визначають як «здатність науково-педагогічного працівника позиціонувати зміст вищої освіти у процесі викладання навчальної дисципліни» [6, с. 22] та розглядають її як особистісну якість, яка набувається в процесі фахової підготовки та професійно-педагогічної діяльності; показник професійної поінформованості; критерій готовності до участі в освітньому процесі [6, с. 25].

Рівень сформованості методичної компетентності майбутнього викладача визначається наявним рівнем його компетенцій, що містять знання та практичні вміння, професійну спрямованість, прагнення до саморозвитку та самовдосконалення в діяльності. До компонентів методичної компетентності науковці (Г. Ковтун, О. Мартиненко) відносять: ґрунтовні знання теорії та методики навчання предмета; сформовану систему дидактико-методичних компетенцій; володіння технологією організації освітнього процесу; наявність дидактичних та творчих здібностей необхідних для вирішення методичних завдань; досвід педагогічної діяльності; особистісні якості педагога [7].

У дослідженні методичну компетентність майбутнього викладача фахових

методик дошкільної освіти позиціонуємо як сформовану систему загальних та спеціальних (фахових) методичних умінь, що ґрунтуються на знаннях у галузі педагогіки та методик дошкільної освіти, закономірностях та принципах здійснення освітнього процесу у ЗВО; умінні добирати ефективні форми, методи та технології навчання (традиційні, інноваційні); доступно та науково обґрунтовано подавати навчальний матеріал (структурувати зміст); володіти фаховою термінологією, культурою професійного мовлення; оцінювати навчальні досягнення студентів, здійснювати самооцінку своєї діяльності, критично осмислювати її задля самовдосконалення та професійного зростання.

Розглянемо зміст підготовки студентів магістратури спеціальності 012 «Дошкільна освіта» факультету дошкільної педагогіки та психології ДЗ «Південно-український національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» до викладання фахових методик у процесі вивчення навчальної дисципліни «Технології викладання фахових методик дошкільної освіти». Метою навчальної дисципліни є формування у студентів професійної та методичної компетентностей, що дозволяє майбутнім фахівцям опанувати системні теоретичні знання та технологію викладання фахових методик з урахуванням вимог наукової галузі; професійно вирішувати завдання, враховуючи сучасні стратегії трансформації вищої освіти; розробляти навчально-методичний супровід інноваційно спрямованих фахових методик дошкільної освіти, формувати самостійність та критичність педагогічного мислення; розвивати творчі та дослідницькі вміння; професійно значимі якості; культуру фахового мовлення; прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у професії. Вивчення навчальної дисципліни на другому (магістерському) рівні вищої освіти ґрунтується на здобутих студентами знаннях циклу дисциплін професійної та практичної підготовки, які викладалися студентам спеціальності 012 «Дошкільна освіта» на першому (бакалаврському) рівні. Програма навчальної дисципліни «Технології викладання фахових методик дошкільної освіти» розрахована на 90 академічних годин, із них 60 годин відводиться на самостійну роботу студентів, 30 – аудиторну. Аудиторні години розподілені таким чином: 12 годин – лекційних, 12 – семінарських і 6 – практичних занять. Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено два змістових модулі. Змістовий модуль 1. «Професійна підготовка майбутніх фахівців до викладання фахових методик дошкільної освіти» містить теми: «Мета, предмет і завдання курсу “Технології викладання фахових методик дошкільної освіти”», «Наукові основи професійної діяльності викладача», «Технології формування фахових методичних компетентностей майбутніх вихователів». Змістовий модуль 2. «Готовність студентів до викладання фахових методик у галузі дошкільної освіти» передбачає вивчення тем: «Підготовка студента, майбутнього викладача до викладання навчальної дисципліни “Теорія і методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників”», «Завдання та змістове наповнення курсу “Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку”», «Змістовий компонент професійної підготовки майбутнього магістра до викладання курсу “Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку”», «Змістовий компонент професійної підготовки майбутнього магістра до викладання навчальної дисципліни “Основи природознавства з методикою”», «Змістовий компонент професійної підготовки майбутнього магістра до

викладання навчальної дисципліни “Теорія і методика музичного виховання”», «Змістовий компонент професійної підготовки майбутнього магістра до викладання навчальної дисципліни “Основи образотворчого мистецтва з методикою образотворчої діяльності у ЗДО”», «Наукові дослідження як підґрунтя науково-методичної діяльності викладача».

Структура навчальної дисципліни містить ознайомлення студентів із теоретичним складником професійної підготовки майбутніх фахівців до викладацької діяльності. Студенти ознайомлюються з навчальним планом, освітньо-професійною програмою, нормативними документами. Практичний складник передбачає опанування студентами методики викладання фахових методик, особливостей планування різних форм організації занять: лекцій, семінарсько-практичних занять, самостійної та індивідуально-дослідницької роботи студентів. Зазначений розподіл матеріалу сприяє засвоєнню теоретичних засад щодо формування практичних умінь вирішувати поставлені професійні завдання.

Зазначимо, що робота зі студентами носила цілеспрямований, системний характер, оскільки від змісту, методів, технологій, форм і засобів навчання залежить досягнення мети – підготовка студентів до викладацької діяльності, зокрема фахових методик у галузі дошкільної освіти. У процесі вивчення навчальної дисципліни використовували такі організаційні форми навчання, як: лекція-презентація, проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-брейнстормінг; дискусії із тем «Сучасні методологічні підходи організації освітньо-виховного процесу у ЗВО», «Як досягти професійної компетентності у викладацькій діяльності?», «Значущість професійної творчості у педагогічній діяльності викладача фахових методик дошкільної освіти».

На лекціях і практичних заняттях вчили студентів самостійно розробляти лекційне заняття. Завдання виносили на самостійну роботу. Студентам пропонувалося до поданої теми за кожною фаховою методикою, яка вивчається за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта», скласти план заняття, добирати матеріал для його висвітлення, літературу (основну, додаткову), визначити ключові поняття, розробляти методичні рекомендації для опрацювання лекційного матеріалу, створювати мультимедійну презентацію, визначити питання та завдання для самоконтролю, тестові завдання за змістом лекції.

Для з'ясування труднощів, які виникали у студентів магістратури у процесі підготовки до лекційних занять, було розроблено питальник за допомогою онлайн-сервісу Google Forms. Аналіз відповідей респондентів засвідчив, що 34 % студентів зазначили, що їм важко було скласти план майбутньої лекції, вибудувати її логічну структуру, розмежувати матеріал; 27 % студентів відчували труднощі в тому, щоб: «доступно і стисло обґрунтувати методичні рекомендації до опрацювання лекційного матеріалу»; 19 % – скласти питання для самоконтролю та самоперевірки знань, розробляти тестові завдання; 13 % зауважили, що їм важко було написати вступ до лекції, визначити мету, обґрунтувати висновки, 7 % студентів вказали, що, створюючи презентацію, важко було подати текстовий матеріал у логічно-змістовних схемах, таблицях.

Наступне запитання питальника полягало у з'ясуванні засобів підвищення методичної компетентності майбутнього викладача та оцінці рівня її сформованості.

Зауважимо, що позитивним є те, що понад 78 % студентів магістратури до засобів підвищення методичної компетентності віднесли самоосвіту, саморозвиток, опанування системних знань, бажання вчитися та працювати над собою. Рівень сформованості методичної компетентності 67,8 % респондентів оцінили як достатній, 23,5 % – задовільний, 8,7 % – не визначились із відповіддю.

Таким чином, результати опитування засвідчили, що студенти критично оцінили рівень сформованості в них методичної компетентності, вони усвідомлюють труднощі викладацької діяльності та необхідність займатися самоосвітою задля досягнення професійних знань та практичних умінь.

На семінарських заняттях робота спрямовувалася на закріплення теоретичного матеріалу, формування практичних умінь застосовувати конкретну педагогічну технологію (ігрові, проєктні, мультимедійні, «перевернуті» технології, мінітренінги, вебквести, кейс-метод тощо) у процесі навчання; працювати з науковою та методичною літературою, нормативними документами.

На практичних заняттях студенти розробляли робочі навчальні програми із фахових методик дошкільної освіти, аналізували види викладацької діяльності за напрямками (наукова, методична, навчальна), порівнювали їх, розробляли лекційні та семінарські заняття за поданою темою до кожної методики, творчі завдання для студентів, запитання для підсумкового контролю, проводили опитування студентів, використовуючи цифрові онлайн-ресурси (Poll Everywhere, Mentimeter та ін.). Особливу увагу приділяли семінарсько-практичним заняттям, оскільки вони є важливою формою самостійної, творчої роботи студентів, передбачають поглиблення, розширення та систематизацію знань, які вони отримали на лекційних заняттях, формування практичних умінь та навичок. Заняття проводились із використанням інтерактивних форм і методів навчання. Студенти працювали в групах, парах, командах, ділились ідеями, думками, взаємодіяли у процесі виконання спільної діяльності. Зазначені види діяльності сприяли не лише накопиченню знань, а й орієнтації на більш досвідчених студентів, переймали досвід у процесі наслідування, удосконалення власного, індивідуального стилю викладання.

Індивідуальна робота студентів передбачала виконання дослідницьких завдань, наприклад: «Обґрунтуйте та запишіть основні компоненти готовності майбутнього викладача до викладання фахових методик дошкільної освіти»; «Складіть питальник для студентів на виявлення професійної компетентності та готовності до викладацької діяльності»; «Дайте характеристику наукових досліджень із проблем “Актуальні проблеми підготовки фахівців дошкільної освіти”»; «Напишіть есе з теми “Моя місія як викладача ЗВО”»; «Складіть електронне портфоліо, презентуючи професійні досягнення» тощо.

Таким чином, у процесі реалізації змісту освітньої діяльності максимально стимулювали пізнавальну діяльність студентів, моделювали способи взаємодії викладача зі студентами задля опанування ними знань, практичних умінь, які мають місце у реальному освітньому процесі ЗВО. Зауважимо, що ефективність підготовки студентів до викладацької діяльності залежить і від професійності викладачів, які здійснюють освітній процес. Поділяємо позицію Н. Сідаш у тому, що від рівня компетентності викладачів ЗВО, їхньої фахової майстерності, педагогічної свідомості

залежить формування, становлення та розвиток особистості сучасного студента, майбутнього викладача вищої школи [17, с. 86–87]. Сучасна освіта потребує фахівців не лише професійно компетентних, а і здатних змінюватися, застосовувати поряд із традиційними сучасні інформаційно-комунікаційні технології навчання, організовувати власну професійну діяльність, удосконалювати педагогічну майстерність.

Для ефективної підготовки майбутніх викладачів фахових методик дошкільної освіти необхідно: максимально залучати студентів магістратури до різних форм організації освітнього процесу, здійснювати науково-дослідну діяльність, створювати ефективні умови для практичного втілення напрацьованих студентами у процесі навчання інновацій, висунення альтернативних ідей та концепцій, продукування оригінальних творчих підходів до роботи, розігрування професійно спрямованих ситуацій задля вдосконалення практичних умінь та навичок викладання фахових методик з урахуванням сучасних інноваційних процесів та освітніх вимог у закладах вищої освіти України. Вивчення навчальної дисципліни «Технології викладання фахових методик дошкільної освіти» спрямовує студентів магістратури на формування готовності та професійної і методичної компетентності у викладанні фахових методик дошкільної освіти.

Перспективи подальших наукових розвідок убачаємо в дослідженні стану готовності студентів магістратури (спеціальність 012 «Дошкільна освіта») до викладання професійно спрямованих навчальних дисциплін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беленька Г. В. Сучасні підходи до питань формування професійної компетентності майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. 2012. Вип. 5(48) С. 99–102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2012_5_23 (дата звернення: 18.10.2021).
2. Богуш А. Мовленнєво-методична спрямованість підготовки майбутніх магістрів дошкільної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2019. Вип. 3(128). С. 9–14.
3. Богуш А. М. Комунікативно-мовленнєвий супровід професійно спрямованого мовлення майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2014. Вип. 65. С. 73–76.
4. Бусел В. Український тлумачний словник. Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2016. 1696 с.
5. Гончаренко С. Методика як наука. Хмельницький: Вид-во ХДПК, 2000. 30 с.
6. Жорнова Олена, Жорнова Ольга Методична компетентність викладача ВНЗ: навч. посіб. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. 336 с.
7. Мартиненко О., Ковтун Г. Формування методичної компетентності вчителя математики та економіки. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 3. С. 398–406. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_3_51 (дата звернення: 18.10.2021).
8. Мирончук Н. М. Особливості змісту підготовки магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» («Педагогіка вищої школи») в Україні. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky*. 2018. № 3. Vol. 6. PP. 99–103.
9. Скворцова С. О., Вторнікова Ю. С. Професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів: монографія. Одеса: Абрикос Компани, 2013. 290 с.
10. Пентилюк М. Словник-довідник з української лінгводидактики. 2-ге вид., доповн. та переробл. Харків: Вид. група «Основа», 2016. 176 с.
11. Про вищу освіту: Закон України від 18.12.2019 № 392-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 18.10.2021).
12. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка

- здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 07.07.2021 № 762. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762-2021-%D0%BF#n10> (дата звернення: 18.10.2021).
13. Про затвердження професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти». Наказ Мінекономіки № 610 від 23.03.2021. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/819/81950/610_Vikladachi_zakladiv_vishoyi_osviti.pdf (дата звернення: 19.10.2021).
  14. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ МОН від 29.04.2020 № 572. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf> (дата звернення: 19.10.2021).
  15. Про унесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти: наказ МОН України від 30.04.20 № 584. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti> (дата звернення: 19.10.2021).
  16. Руснак І. Особливості підготовки магістрів педагогічної освіти в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці: ЧНУ, 2013. Вип. 654. Педагогіка та психологія. С. 145–149.
  17. Сідаш Н. С. Формування педагогічної свідомості у майбутніх викладачів вищої школи: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Луганськ, 2017. 298 с.
  18. Шапошников К. В. Контекстный подход в процессе формирования профессиональной компетентности будущих лингвистов-переводчиков: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Йошкар-Ола, 2006. 26 с.

REFERENCES

1. Bieliienka, H. V. (2012). Suchasni pidkhody do pytan formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnix vykhovateliv ditei doshkilnoho viku. Onovlennia zmistu, form ta metodiv navchannia i vykhovannia v zakladakh osvity. [Modern approaches to the formation of professional competence of future educators of preschool children. Update of the content, forms and methods of teaching and education in educational institutions]. *Naukovi zapysky Rivnenskoho derzhavnoho humanitarnoho universytetu – Scientific issues of Rivne State University of the Humanities, issue 5(48), 99–102* [in Ukrainian].
2. Bohush, A. (2019). Movlennievo-metodychna spriamovanist pidhotovky maibutnix mahistriv doshkilnoi osvity [Speech and methodological orientation of training future masters of preschool education]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrainskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho – Scientific Bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky, issue 3(128), 9–14* [in Ukrainian].
3. Bohush, A. M. (2014). Komunikatyvno-movlennieviy suprovit profesiino spriamovanoho movlennia maibutnix fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Communicative and speech support of professionally oriented speech of future preschool education specialists]. *Zbirnyk naukovykh. prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky – Collection of Research Papers of Kherson State University. Pedagogical Sciences, issue 65, 9–14* [in Ukrainian].
4. Busel, V. (2016). Ukrainskyi tлумachnyi slovnyk. Kyiv: Irpin: VTF “Perun” [in Ukrainian].
5. Honcharenko, S. (2000). Metodyka yak nauka. Khmelnytskyi: Vyd-vo KhDPK [in Ukrainian].
6. Zhornova, Olena, Zhornova, Olha (2013). Metodychna kompetentnist vykladacha VNZ. Kyiv: TOV “NVP “Interservis” [in Ukrainian].
7. Martynenko, O., Kovtun, H. (2016). Formuvannia metodychnoi kompetentnosti vchytelia matematyky ta ekonomiky [Formuvannia metodychnoi kompetentnosti vchytelia matematyky ta ekonomiky] *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnologii – Pedagogical Sciences: theory, history, innovative technologies, issue 3, 398–406* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_3_51 [in Ukrainian].
8. Myronchuk, N. M. (2018). Osoblyvosti zmistu pidhotovky mahistriv spetsialnosti 011 “Osvitni, pedahohichni nauky” (“Pedahohika vyshchoi shkoly”) v Ukraini. *Scientific Letters of Academic Society of Michal Baludansky, issue 3, Vol. 6, 99–103* [in Ukrainian].
9. Skvortsova, S. O., Vtornikova, Yu. S. (2013). Profesiino-komunikatyvna kompetentnist uchytelia pochatkovykh klasiv. Odesa: Abrykos Kompany [in Ukrainian].
10. Pentyliuk, M. (2016). Slovnyk-dovidnyk z ukrainskoi linhvodydaktyky. Vol. 2. Kharkiv: Vyd. hrupa “Osнова” [in Ukrainian].
11. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 18.12.2019 r. № 392-IKh. (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

12. Pro zatverdzhennia pereliku haluzei znan i spetsialnosti, za yakymy zdiisniuietsia pidhotovka zdobuvachiv vyshchoi osvity: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 07.07. 2021 r. № 762. (2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/762-2021-%D0%BF#n10> [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu na hrupu profesii “Vykladachi zakladiv vyshchoi osvity”: Nakaz Minekonomiky vid 23.03.2021 r. № 610. (2021). URL: https://osvita.ua/doc/files/news/819/81950/610_Vikladachi_zakladiv_vishoyi_osviti.pdf [in Ukrainian].
14. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 012 “Doshkilna osvita” dlia drugoho (mahisterskoho) rivnia vyshchoi osvity. Nakaz MON vid 29.04.2020 r. № 572. (2020). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf> [in Ukrainian].
15. Pro unesennia zmin do Metodychnykh rekomendatsii shchodo rozroblennia standartiv vyshchoi osvity: Nakaz MON Ukrainy vid 30.04.20 r. № 584. (2020). URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti> [in Ukrainian].
16. Rusnak, I. (2013). Osoblyvosti pidhotovky mahistriv pedahohichnoi osvity v Ukraini [Osoblyvosti pidhotovky mahistriv pedahohichnoi osvity in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu – Scientific Bulletin of Chernivtsi University, issue 654, 145–149* [in Ukrainian].
17. Sidash, N. S. (2017). Formuvannia pedahohichnoi svidomosti u maibutnikh vykladachiv vyshchoi shkoly. *Candidate's thesis*. Luhansk [in Ukrainian].
18. Shaposhnikov, K. V. (2006). Kontekstnyj podhod v processe formirovanija professionalnoj kompetentnosti budushhikh lingvistov-perevodchikov. *Extended abstract of candidate's thesis*. Joshkar-Ola [in Russian].